

ПРОТОКОЛ № 5

засідання методичного семінару
кафедри іноземних мов
для гуманітарних факультетів
від 11.06.2025

Присутні: Бухінська Т. В., Велущак М. Я., Веренчанська О. В., Гладкоскок Л. Г., Головацька Н. Г., Гоменюк О. Я., Колісниченко Т. В., Коропатніцька Т. П., Марчук О. В., Матійчак А. А., Мурадханян І. С., Паранюк Д. В., Рубанець Т. В., Собков Ю. В. Томащук М. В., Черська Ж. Б.

Відсутні: Данилович О. Д., Франчук Б. Р.

Слухали: Доповідь Черської Ж. Б. на тему «Особливості використання корпусних технологій у викладанні іноземних мов».

І. Виступили: доц. Черська Ж. Б., яка доповіла, що сучасні розвідки щодо корпусних технологій при вивченні іноземних мов засвідчують, що корпусна лінгвістика є одним із найбільш перспективних напрямків мовознавства. Використання корпусів з одного боку надає можливість за короткий проміжок часу сформувати необхідну для проведення аналізу вибірку на основі автентичних текстів, а з іншого ракурсу корпус став багатогранним джерелом навчання мови.

Покликаючись на відомих дослідників корпусної лінгвістики, таких як Жуковська В. В. та Колкунова В. В., доц. Черська Ж. Б. акцентувала увагу на формуванні колокаційних компетентностей у студентів-філологів як дослідників актуальних мовних явищ на матеріалі корпусів, так і на можливостях використання корпусного матеріалу для самоосвіти.

Особливого значення набуває доступність такої самоосвіти в умовах дистанційного навчання. Корпус стає джерелом для реалізації дослідницьких, перекладацьких та методичних цілей у вивченні іноземної мови. Як зауважила доц. Черська Ж. Б., доступність корпусів різних мов у інтернет-просторі сприяє розширенню та оптимізації можливостей як для досвідчених дослідників, так і для студентів-філологів при вивченні іноземних мов у різних країнах.

Узявши до уваги актуальність та доступність корпусних технологій для використання у наукових лінгвістичних розвідках та з метою формування іноземномовних комунікативних навичок при дистанційному навчанні, доповідач доц. Черська Ж. Б. розглянула особливості дослідження різночастинномовних лексичних одиниць на матеріалі німецькомовного корпусного ресурсу dwds.de (DWDS).

У центрі дослідження – аналіз студентами синтагматичних зв'язків лексичних одиниць німецької мови із акцентом на колокаційні особливості у рамках сполучуваності на рівні слова при використанні корпусних технологій. Щодо аналізу колокаційних особливостей лексичних одиниць, то дослідження сполучуваності лексичних одиниць на рівні слова неможливе лише на основі так званого комп'ютерного «машинного відбору», а вимагає детального вивчення на підґрунті семантичних особливостей слововживання та з урахуванням полісемічних ознак зафіксованих слововживань.

Доц. Черська Ж. Б. навила приклад лексичної сполучуваності прислівника *rational* у рамках спільного слововживання із Partizip II у ролі означення, де прислівник слугує для підкреслення способу життя, певної життєвої позиції на засадах прорахунку та раціонального планування: *Das Ideal eines **rational** geordneten Lebens, so legt er dar, ist hoffnungslos einseitig.*

З-поміж, усіх визначених машинним способом слововживань *rational* дослідникові (у нашому випадку студентів чи студентці, які займаються дослідницькою діяльністю) необхідно враховувати лише домінантне значення виокремленої підгрупи, до прикладу «розумно (доцільно)». Якщо мова йтиме про значення «корисливо», яке впливає із контексту, то цей приклад не буде узятий до уваги або текстовий матеріал не має обмежуватися кількома реченнями, а доречно прочитати і проаналізувати усю статтю задля оптимального визначення колокаційних особливостей лексичних одиниць та прояву значення. Така пошукова аналітична діяльність, як зазначила доц. Черська Ж. Б., формує у здобувачів вищої освіти не тільки навички дослідницької діяльності, а й сприяє поглибленню знань з іноземної мови, удосконаленню мовленнєвих навичок, формуванню вмінь та реалізації комунікативних намірів в усному та писемному мовленні.

II. Виступили: доц. Собков Ю. В. з питанням: «Яку роль відіграють корпусні технології у вивченні лексичних і граматичних особливостей іноземної мови?»

Відповідь: Корпусні технології відіграють важливу роль у вивченні як лексичних, так і граматичних аспектів мови, оскільки дозволяють працювати з автентичними текстами та систематизованими прикладами слововживання. За допомогою корпусів студенти можуть аналізувати синтагматичні зв'язки, зокрема колокації, що сприяє кращому розумінню сполучуваності лексичних одиниць. Такий підхід розвиває колокаційну компетентність і поглиблює знання про мовну норму.

III. Виступили: ас. Марчук О. В. з питанням: «У чому полягає значення колокаційного аналізу при вивченні лексичних одиниць за допомогою корпусів?»

Відповідь: Колокаційний аналіз дозволяє студентам не лише вивчати окремі слова, а й розуміти їх типові поєднання в реальних контекстах, що є важливим для досягнення природного мовлення. Такий аналіз на основі корпусу, як-от DWDS, допомагає виявити домінантні значення слів, уникати помилок у вживанні та краще розуміти семантичні нюанси, що часто недоступні при традиційному навчанні або автоматичному машинному відборі прикладів.

Голова методичного семінару

Тетяна КОРОПАТНІЦЬКА

Секретар

Олена ВЕРЕНЧАНСЬКА